

To alternative grunnlag for rett til å stille liste til stortingsvalg

Kommunal Rapport 19.04.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Må man ha stemmerett i valgdistriktet for å kunne levere inn valglister der?

SPØRSMÅL: I første del av [valgloven § 6–3](#) står det at listeforslaget skal være «underskrevet av minst to styremedlemmer i lokalavdelingen med ansvar for valgdistriktet».

Ansvarlige for lokalavdelingen behøver nødvendigvis ikke være bosatt eller ha adresse i valgdistriktet, og slik denne setningen er utformet vil det eksempelvis innebære at finnmarkinger bosatt i Oslo både kan oppføres og kan underskrive valglister for Finnmark valgdistrikt.

Det neste avsnittet er skrevet med tanke på de partier som først er registrert i partiregisteret etter siste stortingsvalg, og her kommer det inn et krav om at de som underskriver valglisten også skal ha stemmerett i valgdistriktet.

Er det slik å forstå at et parti som var registrert i partiregisteret allerede i 2017 derved kan innlevere valglister som er undertegnet av personer som IKKE behøver å ha stemmerett i valgdistriktet?

SVAR: Jeg er ikke ekspert på valgloven, men så vidt jeg kan se, må loven forstås slik du skriver. Det er altså tale om to alternative grunnlag for rett til å stille liste til stortingsvalg. Det ene alternativet – nr. 2 i bestemmelsen – gjelder for forslag som blir satt fram av velgere uten forankring i et registrert parti. Her gjelder det altså et krav om at de som skriver under på forslaget, må være bosatt i valgdistriktet. Dette fremtrer som et rimelig krav for å sikre at det er tilstrekkelig lokal forankring for listeforslaget.

I bestemmelsens nr. 1 har vi det som omtales i forarbeidene som «forenklet modell». Denne knytter denne retten til registrering i Partiregisteret – som er opprettet etter partiloven (LOV-2005-06-17-102). Hvis et parti var registrert her ved forrige stortingsvalg og oppnådde 500 stemmer i ett valgdistrikt (altså ett av de gamle fylkene) eller 5.000 stemmer på landsbasis, er dette tilstrekkelig til at det kan stilles lister i valgdistrikter over hele landet. Hvis partiet er registrert i Partiregisteret etter forrige stortingsvalg, gjelder ikke kravet om oppnådde stemmer ved forrige valg, ganske enkelt fordi da deltok ikke partiet.

Listeforslaget må etter dette alternativet underskrives på vegne av partiet av to medlemmer av styret for lokalavdelingen i det aktuelle valgdistriktet. De opptrer da på vegne av denne, og ikke som selvstendige forslagsstillere, og behøver da ikke være bosatt i valgdistriktet. Det har altså den konsekvens at hvis det lokale partilaget har styremedlemmer som ikke bor i valgdistriktet, vil disse kunne opptre som underskrivere på vegne av lokallaget. I en situasjon der styret i lokallaget har et flertall av medlemmer uten slik lokal forankring, kan det oppleves som problematisk, men dette avgjør partiet selv. Så lenge ikke partivedtektene stiller krav om at styremedlemmer i lokallaget skal være bosatt i valgdistriktet, vil styremedlemmer som ikke er bosatt der, kunne sette fram listeforslag på vegne av partiet.